

Nr 17.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen.

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 19 april 1952 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 183, däri Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga nedan intagna förslag till ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det till propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 28 mars 1952.

Tryckfrihetsmål ha sedan gammalt handlagts endast av underdomstol i stad men icke av häradsrätt. Enligt 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen upptagas tryckfrihetsmål av rådhusrätt i stad som är säte för länsstyrelse eller, om rådhusrätt ej finnes i staden, av den rådhusrätt inom länet, som enligt Konungens förordnande är behörig att upptaga sådana mål; förekommer anledning att även annan rådhusrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger Konungen förordna därom.

Den pågående indragningen av rådhusrätter i mindre städer har hittills icke berört residensstäderna. Ursprungligen innehöll 1932 års lag om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende uttryckligt förbud mot indragning av rådhusrätt i residensstad. Stadgandet härom upphävdes år 1945. En indragning av rådhusrätter i sådan omfattning, att alla städer i ett län komma att sakna rådhusrätt, kan emellertid icke äga rum utan att tryckfrihetsförordningens bestämmelser om domstolar i tryckfrihetsmål ändras.

I propositionen föreslås nu sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att, för den händelse indragningen av rådhusrätter i mindre städer skulle leda till att något län blir helt utan rådhusrätt, Kungl. Maj:t skall kunna utse rådhusrätt utom länet att vara tryckfrihetsdomstol för länet. Förslaget

innebär däremot ej någon ändring beträffande juryn, som fortfarande skall utses från det län dit målet hör.

Frågan om att tillägga häradsrätt behörighet att upptaga tryckfrihetsmål var såsom föredragande departementschefen framhållit föremål för övervägande i samband med rättegångsreformens genomförande. Den avvisades emellertid då. Även vid tillkomsten av 1949 års tryckfrihetsförordning prövades detta spörsmål ingående. I likhet med departementschefen finner utskottet ej anledning föreligga att denna fråga i förevarande begränsade sammanhang ånyo tages under omprövning. Utskottet får därför tillstyrka, att Kungl. Maj:t tillägges befogenhet att, om rådhusrätt skulle komma att saknas i ett län, utse rådhusrätt utom länet att för länet upptaga tryckfrihetsmål. Såsom departementschefen uttalat, bör Kungl. Maj:t vid meddelande av sådant förordnande, som i förslaget avses, också meddela föreskrifter om bestridande med statsmedel av erforderliga kostnader för rådhusrätts sammanträde utanför staden vid handläggning av tryckfrihetsmål, som härröra från annat län. På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 183, såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

1 §.

1 §.

Tryckfrihetsmål upptagas av rådhusrätt i stad som är säte för länsstyrelse eller, om rådhusrätt ej finnes i staden, av den rådhusrätt inom länet, som enligt Konungens förordnande är behörig att upptaga sådana mål. Förekommer anledning att även annan rådhusrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger Konungen förordna därom.

Tryckfrihetsmål upptagas av rådhusrätt i stad som är säte för länsstyrelse eller, om rådhusrätt ej finnes i staden, av den rådhusrätt inom länet, som enligt Konungens förordnande är behörig att för länet upptaga sådana mål. Förekommer anledning att även annan rådhusrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger Konungen förordna därom.

Finnes ej rådhusrätt inom länet, äger Konungen utse rådhusrätt utom länet att för länet upptaga tryckfrihetsmål.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Till tryckfrihetsmål — — — i 9
kap. 5 §.

Till tryckfrihetsmål — — — i 9
kap. 5 §.

Stockholm den 29 april 1952.

På konstitutionsutskottets vägnar:

J. W. PETTERSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren,* Gustav Emil Andersson,
Herlitz, Lindén, Hällgren*, Fritiof Karlsson, Fritjof Thun* och Pettersson;
samt

från andra kammaren: herrar Hallén,* Pettersson i Norregård, Norén,
Spångberg, Jonsson i Haverö* och Larsson i Julita.

* Ej närvarande vid justeringen.
